Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2024/2480

2024 4 23

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė „Visapusiškos ES medienos pramonės strategijos kūrimas“

(nuomonė savo iniciatyva)

(C/2024/2480)

Pranešėjas **Anastasis YIAPANIS**

Bendrapranešėjis **Rolf GEHRING**

Plenarinės asamblėjos sprendimas	2023 1 25
Teisinis pagrindas	Darbo tvarkos taisyklių 52 straipsnio 2 dalis
	Nuomonė savo iniciatyva
Atsakingas skyrius	Pramonės permainų konsultacinė komisija
Priimta skyriuje	2024 1 22
Priimta plenarinėje sesijoje	2024 2 14
Plenarinė sesija Nr.	585
Balsavimo rezultatai	
(už / prieš / susilaikė)	156 / 0 / 1

1. **Išvados ir rekomendacijos**

1.1. ES medienos pramonė konkuruoja su pigesniais medienos produktais iš kitų regionų, o jos konkurencingumas priklauso nuo procesų tobulinimo, našumo, efektyvumo ir kokybės. Reikia specialios mokslinių tyrimų ir plėtros (MTP) paramos tiek ES, tiek nacionaliniu lygmenimis, kad būtų galima kurti kompozitinės medienos produktus, biokompozitus ir kitus pridėtinės vertės turinčius sprendimus, kuriais būtų užtikrinami geresni veiklos rezultatai ir nauda aplinkai. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) ragina ES ir nacionalines valdžios institucijas pirmenybę teikti tarptautiniam Europos medienos pramonės konkurencingumui, užtikrinant patekimą į rinką ir sprendžiant sąnaudų ir nesąžiningos prekybos praktikos problemas, kartu užtikrinant vienodas sąlygas vidaus rinkoje.

1.2. Siekiant skatinti tvarius verslo modelius medienos pramonėje, labai svarbu apsirūpinti pirminėmis žaliavomis ir sukurti veikiančią antrinių žaliavų rinką. EESRK ragina užtikrinti tiekimo grandinės veikimą ir pašalinti technines kliūtis, trukdančias visiškai perdirbti medienos atliekas, ir uždrausti šalinti medieną sąvartynuose. Reikia skubiai gerinti infrastruktūrą, apimančią vežimo, saugojimo ir perdirbimo pajėgumus, kad būtų užtikrintos veiksmingos tiekimo grandinės ir produktų pristatymas.

1.3. Prognozuojama, kad iki 2050 m. 75 % pasaulio gyventojų persikels į miestus, todėl būtinybė užtikrinti tvarią miestų plėtrą patvirtina ekologiškų, atsinaujinančiųjų medienos žaliavų naudojimo statybose svarbą, siekiant sumažinti anglies dioksido išmetimo rodiklį ir skatinti bioekonomikos augimą ES. EESRK pasisako už tai, kad pirmenybė būtų teikiama natūralioms medžiagoms, pavyzdžiui, medienai, popieriui ir pluoštiniams produktams, o ne medžiagoms, pagamintoms iš iškastinio kuro. Komitetas ragina visas ES institucijas tinkamai įvertinti atsinaujinančiųjų medžiagų indėlį į tvarumą, žiedinę ekonomiką ir poveikio klimatui neutralumą, kartu pripažinti medieną vertingu žiediniu ištekliumi ir žaliava. Siekiant informuoti vartotojus apie tvariai gautos medienos gaminių pasirinkimo naudą aplinkai, būtina geresnė komunikacija.

1.4. Medienos pramonė turi siekti kuo labiau mažinti atliekų kiekį, skatinti medienos produktų perdirbimą bei pakartotinį naudojimą ir nuo pat projektavimo etapo laikytis patikimos priežiūros koncepcijos, kad ji atitiktų tvarumo tikslus, skatintų efektyviai naudoti išteklius ir prailgintų produkto gyvavimo ciklą.

1.5. EESRK pabrėžia, kad laikytis aplinkosaugos, tiekimo šaltinių pasirinkimo ir kokybės standartų sudėtinga ir brangu, ypač mažosioms įmonėms, ir ragina ES užtikrinti, kad visose valstybėse narėse būtų suderinti teisės aktai ir būtų teikiama finansinė ir nefinansinė parama šio sektoriaus mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ).

1.6. EESRK pabrėžia, kad reikia nustatyti būtiniausius per visą gyvavimo ciklą išmetamo anglies dioksido kiekio statybų sektoriuje standartus ir reikalavimą teikti ataskaitas apie išmetamą anglies dioksido kiekį šioje pramonės šakoje. Labai svarbu, kad visi statybos specialistai, įskaitant projektuotojus, architektus, inžinierius, technikus, IT specialistus ir statybininkus, būtų tinkamai mokomi ir įgytų reikiamų įgūdžių, susijusių su tvariais statybos metodais bei medžiagomis.

1.7. Neteisėta medienos ruoša šiam sektoriui kelia didžiulę grėsmę, esamos sertifikavimo sistemos netinka kovai su korupcija ir nustatoma nepakankamai sukčiavimo atvejų. Todėl EESRK ragina imtis griežtesnių ir aktyvių kovos su neteisėta medienos ruoša, miškų naikinimu ir neteisėta prekyba mediena priemonių.

1.8. Komitetas pripažįsta, kad baudos už neteisėtą medienos ruošą neatitinka medienos produktų vertės, ir ragina valstybes nares griežtinti baudas, stiprinti vykdymo užtikrinimą naudojantis technologijomis ir informuoti apie kovos su neteisėta medienos ruoša svarbą rengiant visuomenės informavimo kampanijas bei pasitelkiant piliečiams skirtus pranešimų teikimo mechanizmus.

1.9. Medienos pramonės sektoriuje trūksta darbo jėgos, nes kvalifikuoti darbuotojai sensta, be to laikomasi požiūrio, kad darbas šiame sektoriuje yra fiziškai sunkus. EESRK ragina parengti ES strategiją, kuria būtų siekiama pritraukti jaunesnių specialistų į šį sektorių ir juos išlaikyti, stiprinti jo patrauklumą jaunimui ir moterims ir užtikrinti kvalifikuotų darbuotojų pasiūlą. Be to, valstybės narės turėtų skirti finansavimą ir teikti paskatas švietimo įstaigoms rengti medienos pramonei skirtas programas, skatinti partnerystę su akademinėmis institucijomis, kad į programas būtų įtraukiamos paskaitos medienos tema, taip pat stiprinti pramonės, akademinės bendruomenės ir valdžios institucijų bendradarbiavimą.

1.10. Komitetas pabrėžia, kad ES medienos pramonėje svarbu laikytis Europos socialinių teisių ramsčio, siekiant užtikrinti sąžiningą ir įtraukią aplinką, kurioje būtų vertinama darbuotojų gerovė ir orumas. Būtina įdiegti stebėsenos mechanizmus, kad būtų galima pranešti apie darbo sąlygas, teises ir socialinę įtrauktį, taip pat būtina reguliariai atlikti auditą, siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi Europos socialinių teisių ramsčio principų.

1.11. EESRK rekomenduoja remti miškų savininkus teikiant finansinę paramą, organizuojant mokymus ir praktinius seminarus, taikant mokesčių paskatas ir kitas priemones, kuriomis būtų stiprinami jų gebėjimai užtikrinti veiksmingą ir tvarią miškotvarką. Socialinius partnerius ir pilietinę visuomenę reikėtų įtraukti į veiksmingą miškų naikinimo mažinimo stebėseną, o EESRK ir Europos regionų komitetas (RK) turėtų prisijungti prie Europos Komisijos įvairių suinteresuotųjų subjektų platformos. EESRK ragina ES skirti finansavimą nacionalinėms organizacijoms, dalyvaujančioms atkuriant miškus išdegusiose viešosiose teritorijose arba vietovėse, kuriose yra mažai augmenijos.

1.12. EESRK primygtinai ragina nuosekliai įgyvendinti Tvarių gaminių ekologinio projektavimo reglamentą, kad tvarūs produktai taptų norma ir būtų išlaikyta sąžininga konkurencija su importuojamais produktais. Be to, ES medienos sektoriaus socialinius partnerius reikėtų pakviesti dalyvauti Ekologinio projektavimo konsultacijų forume.

2. **Bendrosios aplinkybės ir įžanginės pastabos**

2.1. ES medienos pramonė apima atskirus Europos Bendrijų ekonominės veiklos rūšių (NACE) klasifikatoriaus 16 kategorijos subsektorius, įskaitant pjautinės medienos, medžio lukšto ir medienos plokščių gamybos, parketo grindų klojimą, dailidžių darbo ir stalių dirbinių gamybos, medinės taros gamybos ir kitų medienos produktų gamybos subsektorius. Kiekvienas iš jų turi skirtingus reikalavimus ir interesus, kurie dažnai vienas kitą papildo, bet kartais konkuruoja tarpusavyje. Dėl apimties apribojimų šioje nuomonėje daugiausia dėmesio bus skiriama šių subsektorių bendriems aspektams ir nebus gilinamasi į konkrečias kiekvieno iš jų detales.

2.2. Apytiksliai 45 % ES teritorijos sudaro miškai ir kiti medžiais apaugę plotai – iš viso apie 180 mln. hektarų. Iš jų maždaug 60 % priklauso privatiems savininkams, o didžioji dalis – nedideliems šeimų ūkiams. ES yra apie 15 mln. ES miškų savininkų. Likę 40 % priklauso valstybei ir yra valdomi platesniu mastu ([1]). Europos miškų plotas auga, tačiau neliestų miškų jame yra labai nedaug.

2.3. Miškai yra labai svarbūs tiek vietos bendruomenėms, tiek pasaulio gyventojų aplinkai, ekonomikai ir socialinei gerovei. Jie prisideda prie biologinės įvairovės ir dirvožemio apsaugos, klimato kaitos švelninimo, CO_2 absorbavimo, vandens ciklo valdymo, erozijos valdymo, oro kokybės gerinimo ir kt., teikia daug ekologinės, ekonominės bei kultūrinės naudos vietos bendruomenėms ir pasaulio gyventojams. EESRK ragina ES skirti finansavimą nacionalinėms organizacijoms, dalyvaujančioms atkuriant miškus išdegusiose viešosiose teritorijose arba vietovėse, kuriose yra mažai augmenijos.

2.4. Mediena yra svarbi žiedinė energiją taupanti ir aplinką tausojanti medžiaga, turinti ilgą gyvavimo ciklą ir didelį pakartotinio naudojimo, perdarymo ir perdirbimo potencialą. Preciziškai tvarkant medieną galima reikšmingai prisidėti prie Europos klimato politikos tikslų įgyvendinimo. Pirma, ji palengvina papildomą anglies dioksido sulaikymą medinėse konstrukcijose, taip išplečiant miškų užtikrinamo anglies dioksido absorbento funkciją. Antra, statybų pramonėje išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį galima sumažinti dalį energijai imlių medžiagų, pavyzdžiui, plieną, betoną, gipsą ar plastiką, pakeitus mediena.

2.5. Prognozuojama, kad iki 2050 m. 75 % pasaulio gyventojų gyvens miestų teritorijose ([2]), todėl neabejotina, kad miestai turi skubiai imtis tvarumo priemonių. Reikia pradėti naudoti statybines medžiagas, gaunamas iš tvarios medienos. Bus labai svarbu plačiau naudoti atsinaujinančiųjų išteklių ir perdirbamas medžiagas, ypač ES statybų sektoriuje mažinant miestų infrastruktūros anglies dioksido išmetimo rodiklį ir kartu skatinant bioekonomikos augimą.

3. **Bendrosios pastabos**

3.1. 2021 m. lapkričio mėn. ES valstybės narės pabrėžė, kad svarbu pasiekti tvarios miškotvarkos ekologinių, socialinių ir ekonominių aspektų pusiausvyrą ([3]). Jos taip pat pabrėžė, kad svarbu išsaugoti miškų įvairovę ir skatinti taikyti įvairius ir tvarius miškotvarkos metodus įvairiuose regionuose, visapusiškai atsižvelgiant į nacionalinę kompetenciją ir įgaliojimus šioje srityje.

3.2. ES medienos pramonė pasisakė už tai, kad būtų plačiau pripažįstamas jos gebėjimas sudaryti sąlygas tvarumui visose svarbiose ES politikos srityse, pavyzdžiui, ES pramonės strategijos, ES žaliojo kurso ir ES cheminių medžiagų strategijos srityse. Be to, siekiant skatinti teisingą sektoriaus pertvarką, labai svarbu suteikti Europos darbo jėgai galimybių dalyvauti reikiamuose mokymuose ir kelti kvalifikaciją, kad ji galėtų veiksmingai prisidėti prie biožaliavinių vertės grandinių kūrimo, kartu išsaugant darbo vietų kokybę. Tačiau siekiant patenkinti aplinkos tvarumo reikalavimus, pasitelkus įvairias biožaliavines vertės grandines, pramonės sektoriuose reikia laikytis visapusiškesnio politinio požiūrio, kaip nurodyta 2022 m. ES bioekonomikos strategijos pažangos ataskaitoje ([4]).

3.3. Siekiant užtikrinti tiekimo grandinių veiksmingumą ir produktų pristatymą laiku, ES medienos pramonei reikia geresnės ir pažangesnės infrastruktūros, įskaitant vežimo tinklą, saugyklas ir perdirbimo pajėgumus. Tradiciškai miško pramonės šakos yra labai novatoriškos. Tačiau sudėtingesniame ir įvairesniame ekonomikos pasaulyje šios pramonės šakoms reikia didesnės paramos mokslinių tyrimų ir inovacijų procesams, visų pirma pagal ES mastu koordinuojamas programas, pavyzdžiui, programą „Europos horizontas“.

([1]) CEPI – Circular Choices for a competitive EU bioeconomy (liet. „Žiediniai pasirinkimai siekiant konkurencingos ES bioekonomikos“).
([2]) Hannah Ritchie ir Max Roser, „Urbanisation“, 2018 m.
([3]) Tarybos išvados dėl Naujosios 2030 m. ES miškų strategijos.
([4]) ES bioekonomikos strategijos pažangos ataskaita. Europos bioekonomikos politika: rezultatai ir būsimi pokyčiai (COM(2022) 283 *final*).

3.4. Medienos pramonei taikomi įvairūs reglamentai ir standartai, susiję su aplinkos apsauga, pasirinktų tiekimo šaltinių teisėtumu ir produktų kokybe. Laikytis šių reglamentų gali būti sudėtinga ir brangu, ypač mažesnėms įmonėms, kurioms dažnai trūksta išteklių, kad galėtų veiksmingai orientuotis reguliavimo aplinkoje. Tokioje sudėtingoje reguliavimo aplinkoje ES turi užtikrinti suderintų ir veiksmingų teisės aktų įgyvendinimą visose valstybėse narėse, kartu užtikrinti finansinę ir nefinansinę paramą šio sektoriaus MVĮ.

3.5. Dėl miškų naikinimo išmetama 20 % viso pasaulyje išmetamo CO_2 kiekio ir šis naikinimas kelia grėsmę daugelio gyvūnų rūšių išnykimui, nes nyksta buveinės. Europolo skaičiavimais, nusikaltimai aplinkai duoda panašaus dydžio pelną, kaip ir prekyba narkotikais, nors tikimybė, kad jie bus atskleisti ir už juos bus atsakyta, yra gerokai mažesnė ([5]).

3.6. Europai vis didesnį susirūpinimą kelia dideli miškų gaisrai, nes jų metu išmetamas CO_2 kiekis sumenkina pastangas kuo labiau sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį ir jie gali sumažinti medienos prieinamumą. Siekiant sustabdyti šią tendenciją, reikia užtikrinti veiksmingą miškotvarką, geresnį koordinavimą ir geresnę įrangą Europos ir nacionalinėms gaisrų gesinimo tarnyboms. Šiuolaikinių technologijų (pvz., palydovinės stebėsenos ir bepiločių orlaivių) naudojimas ateityje labai prisidės prie gaisrų prevencijos.

3.7. Manoma, kad būtina Europos ir nacionaliniu lygmenimis įsteigti daugiau regioninių gaisrinių, taip pat vietos bendruomenes, ypač Vidužemio jūros regiono valstybėse narėse, aprūpinti mažomis gaisro gesinimo transporto priemonėmis.

3.8. Neteisėta medienos ruoša yra rimta problema įvairiose kai kurių valstybių narių teritorijose ir turi rimtų neigiamų padarinių. Dėl jos poveikio buvo padaryta ypač daug žalos vertingoms teritorijoms, pavyzdžiui, tinklo „Natura 2000“ teritorijoms, taip pat neliestiems miškams ir sengirėms, todėl gali pradėti nykti rūšys ir buveinės. Šiuo atžvilgiu esamose sertifikavimo sistemose nepakankamai atsižvelgiama į esamą korupcinę praktiką ir ji nėra tinkamai valdoma, o sukčiavimo atvejų nustatymo mechanizmas tebėra netinkamai įgyvendinamas visoje Sąjungoje. EESRK reikalauja imtis ryžtingesnių veiksmų ir aktyvių priemonių siekiant sustabdyti neteisėtą medienos ruošą, taip pat parengti veiksmingą veiksmų planą, kuriuo būtų sustabdyta prekyba neteisėtai paruošta mediena ir iš jos pagamintais produktais. Siekiant užtikrinti pažangą šioje srityje, labai svarbu skatinti atsakingą miškininkystės praktiką.

3.9. Be to, Komitetas apgailestauja, kad baudos už neteisėtą medienos ruošą neatitinka medienos produktų vertės, todėl pažeidėjai dažnai gauna minimalias nuobaudas, pavyzdžiui, įspėjimus arba nedideles administracines baudas. EESRK ragina valstybes nares padidinti baudas ir užtikrinti, kad nacionalinės miškininkystės institucijos jas taikytų, įskaitant galimą teisėsaugos darbuotojų skaičiaus didinimą ir platesnį šiuolaikinių technologijų (pvz., palydovinės stebėsenos priemonių) naudojimą siekiant sustabdyti šią neteisėtą veiklą. Be to, reikia veiksmingai informuoti plačiąją visuomenę, rengiant specialias informavimo kampanijas, taip pat pasitelkti ES piliečiams prieinamus pranešimų teikimo mechanizmus.

3.10. Be to, reikia geriau informuoti vartotojus apie teigiamą poveikį aplinkai renkantis produktus, pagamintus iš tvariai tvarkomų miškų medienos. Todėl EESRK ragina imtis veiksmų siekiant skatinti vartotojus priimti aplinką tausojančius sprendimus ir naudoti medieną kaip atsinaujinantįjį ir tvarų išteklių, pabrėžiant medienos produktų ekologiškumą.

([5]) Europolas. Nusikaltimai aplinkai.

4. **Konkrečios pastabos**

4.1. ES medienos pramonė susiduria su medienos produktų, importuojamų iš kitų šalių, įskaitant regionus, kuriuose gamybos sąnaudos yra mažesnės, konkurencija. Medienos pramonės konkurencingumas priklauso nuo to, ar bus išlaikyta su procesų technologinė pažanga, kartu didinamas našumas, efektyvumas ir kokybė. EESRK mano, kad reikėtų teikti specialią paramą MTP, įskaitant būtiną finansavimą tiek ES, tiek nacionaliniu lygmeniu, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos kurti kompozitinės medienos produktus, biokompozitus ir kitus pridėtinės vertės turinčius sprendimus, kuriais būtų užtikrinami geresni veiklos rezultatai ir nauda aplinkai. MVĮ reikia konkrečių priemonių, kad turėtų geresnę prieigą ir galėtų gauti informacijos.

4.2. Daugelis medienos pramonės kvalifikuotų darbuotojų artėja prie pensinio amžiaus, todėl pradeda trūkti kvalifikuotos darbo jėgos. Be to, bendras supratimas, kad medienos pramonė yra imli darbui ir reikalauja didelių fizinių pastangų, atgraso asmenis, ypač jaunąją kartą ir moteris, nuo karjeros šioje srityje. EESRK ragina parengti aiškią strategiją siekiant pakeisti šią tendenciją ir užtikrinti kvalifikuotos darbo jėgos pasiūlą bei išlaikyti kokybiškas darbo vietas medienos pramonėje, kartu didinti šio sektoriaus (ir apskritai amatų) patrauklumą jaunimui ir moterims.

4.3. Kad miškininkystės pramonėje būtų užtikrinta sąžininga ir konkurencinga aplinka, EESRK pasisako už tvirtus darbo santykius, įskaitant plataus masto kolektyvines derybas, kurias vestų profesinių sąjungų ir darbdavių organizacijos, siekiant, kad šis sektorius taptų patrauklesnis tiek jo darbuotojams, tiek pameistrystės galimybių ieškantiems jaunuoliams ir moterims.

4.4. EESRK pabrėžia, kad svarbu nustatyti minimaliuosius pastatų gyvavimo ciklo metu išmetamo anglies dioksido kiekio standartus ir su tuo susijusį reikalavimą teikti ataskaitas apie išmetamą anglies dioksido kiekį statybų sektoriuje. Visoms statybos grandinės suinteresuotosioms šalims, įskaitant projektuotojus, architektus, inžinierius, technikus, informacinių technologijų specialistus ir statybininkus, būtina užtikrinti tinkamą mokymą apie naujus tvarios statybos metodus ir medžiagas ir susijusių įgūdžių ugdymą pasitelkiant pirminį profesinį mokymą ir tęstinį profesinį mokymą.

4.5. Norint, kad statybų sektoriuje būtų naudojama daugiau medienos išmetamam anglies dioksido kiekiui mažinti, reikia skatinti aktyvią ir tvarią miškotvarkos praktiką ES. EESRK jau minėjo, kad „augimo metu medžiai iš atmosferos sugeria CO_2 ir jį kaupia. Taigi, medieną naudojant kaip statybinę medžiagą, ji tampa žaliąja statybine medžiaga ir prisideda prie bendro šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo ([6])." EESRK primygtinai ragina visas ES institucijas tinkamai pripažinti atsinaujinančiųjų medžiagų, įskaitant medieną, vaidmenį skatinant tvarumą, žiedinę ekonomiką ir siekiant poveikio klimatui neutralumo.

4.6. Siekiant didinti tvariai gaunamos medienos dalį statybų sektoriuje, labai svarbu pabrėžti reikalavimą vykdyti tvarią miškotvarką kaip pagrindinį išteklių. EESRK ragina remti miškų savininkus teikiant jiems finansinę paramą, organizuojant mokymo programas, praktinius seminarus ir seminarus, kuriuose miškų savininkai įgytų įgūdžių ir žinių, kaip veiksmingai ir tvariai valdyti miškus, imantis iniciatyvų, kuriomis būtų siekiama stiprinti jų administracinius bei organizacinius įgūdžius, teikiant paskatas, pavyzdžiui, mokesčių lengvatas arba finansinį atlygį už tvarios miškotvarkos praktikos taikymą bei išlaikymą, taikant tikslines programas, skirtas remti jaunus ir naujus miškų savininkus ir kt. Komitetas jau yra pažymėjęs,

([6]) EESRK nuomonė „Medinių konstrukcijų statyba siekiant sumažinti CO_2 kiekį pastatų sektoriuje" (OL C 184, 2023 5 25, p. 18).

kad „socialiniai partneriai ir pilietinė visuomenė turėtų atlikti svarbų vaidmenį stebint, kaip veiksmingai mažinamas miškų naikinimas“ ir „EESRK ir RK turėtų tapti ES Komisijos įvairių suinteresuotųjų subjektų platformos nariais“ ([7]).

4.7. ES piliečiams, norintiems dirbti medienos pramonėje, švietimo, mokymo ir tęstinio kvalifikacijos kėlimo galimybės turi tapti prieinamesnės ir veiksmingesnės. Valstybės narės turi teikti finansavimą ir paskatas švietimo įstaigoms, kad jos parengtų ir siūlytų medienos pramonei skirtas programas, skatintų studentus siekti karjeros medienos sektoriuje. EESRK taip pat rekomenduoja plėtoti partnerystes su mokyklomis, kolegijomis ir universitetais, kad į jų mokymo programas būtų įtrauktos su medienos pramone susijusios paskaitos. Be to, siekiant sėkmingai įgyvendinti šias strategijas ir kurti konkurencingą medienos pramonę ES, labai svarbu, kad pramonės suinteresuotieji subjektai, akademinė bendruomenė ir valdžios institucijos bendradarbiautų tarpusavyje.

4.8. Kalbant apie esamą sektoriaus darbo jėgą, Komitetas pabrėžia, kad reikia siūlyti kvalifikacijos kėlimo programas, pasitelkiant pirminį profesinį mokymą ir tęstinį profesinį mokymą, kurios padėtų darbuotojams prisitaikyti prie naujų technologijų ir kintančių poreikių. Be to, reikia glaudžiai bendradarbiauti su medienos pramonės įmonėmis ir socialinių partnerių asociacijomis rengiant mokymo programas, kad jos atitiktų kintančius pramonės poreikius.

4.9. Komitetas pabrėžia Europos socialinių teisių ramsčio vaidmenį kuriant sąžiningą, teisingą ir įtraukią aplinką ES medienos pramonėje, kurioje būtų vertinama visų darbuotojų gerovė ir orumas. Darbo sąlygos medienos sektoriuose dažnai laikomos rizikingomis, todėl siekiant padidinti sektoriaus patrauklumą labai svarbu teikti pirmenybę bendrosioms darbo sąlygoms, profesinei saugai ir sveikatai. Be to, vis svarbiau skatinti dalyvavimą ir aiškiai apibrėžti karjeros kryptis, kad sektorius ar darbo vietos taptų patrauklūs. Konkrečiau, labai svarbu parengti mechanizmus, skirtus stebėti, kaip laikomasi Europos socialinių teisių ramsčio principų, įskaitant reguliarų auditą ir ataskaitas apie darbo sąlygas, darbuotojų teises ir socialinės įtraukties rodiklius.

4.10. EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad vis daugiau dėmesio skiriama žiedinei ekonomikai ir poreikiui mažinti atliekų kiekį šiame sektoriuje. Medienos pramonė turi rasti būdų kuo labiau sumažinti atliekų kiekį ir skatinti medienos produktų perdirbimą, pakartotinį naudojimą ir paskirties keitimą, kad nenukryptų nuo tvarumo tikslų, pailgindama medienos gyvavimo ciklą ir laikydamasi pakopinio efektyvaus išteklių naudojimo principo. Šiomis aplinkybėmis lemiamas vaidmuo tenka tvirtai priežiūros koncepcijai, kuri turėtų būti įgyvendinama nuo pat projektavimo etapo pradžios.

4.11. Siekiant skatinti tvarius verslo modelius medienos pramonėje, labai svarbu užtikrinti pirminių žaliavų prieinamumą ir sukurti gerai veikiančią antrinių žaliavų rinką, apimančią iš atliekų gaunamas medžiagas, kurias reikia perdirbti. EESRK reikalauja visais tiekimo grandinės lygmenimis (rūšiavimo, surinkimo ir perdirbimo) užtikrinti teisės aktų vykdymą, kartu šalinti technines kliūtis ir standartus, kurie trukdo visiškai perdirbti medienos atliekas. ES medienos pramonės teisės aktais reikėtų remti priemones, kuriomis siekiama sukurti visapusiškai veikiančią ES medienos produktų, įskaitant popierių ir kartoną, vidaus rinką, remiant veiksmingas ir efektyvias surinkimo ir rūšiavimo sistemas, skirtas perdirbti dideliu mastu. Komitetas taip pat ragina siekti, kad visose valstybėse narėse būtų uždrausta šalinti medieną sąvartynuose.

4.12. Europos pramonė turi sutelkti dėmesį į savo konkurencinius privalumus ir ją reikia remti, kad ji galėtų įsitvirtinti labai konkurencingoje tarptautinėje rinkoje, ypač atsižvelgiant į tai, kad medžiagų, energijos ir darbo sąnaudos yra gerokai didesnės, palyginti su daugeliu tarptautinių konkurentų. Todėl reikia dėti daugiau pastangų ES medienos produktų patekimui į tarptautines rinkas skatinti ir užtikrinti, kartu sukurti vienodas sąlygas vidaus rinkoje.

([7]) EESRK nuomonė „Miškų naikinimo ir alinimo, siejamo su ES rinkai pateikiamais produktais, rizikos mažinimas“ (OL C 275, 2022 7 18, p. 88).

4.13. EESRK ragina nuosekliai įgyvendinti Tvarių gaminių ekologinio projektavimo reglamentą nustatant tvarių gaminių standartą ir užtikrinant sąžiningą importuojamų prekių konkurenciją. Be to, atitinkami ES medienos sektoriaus socialiniai partneriai turėtų aktyviai dalyvauti Ekologinio projektavimo konsultacijų forumo svarstymuose dėl deleguotųjų aktų priėmimo.

Briuselis, 2024 m. vasario 14 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto pirmininkas

Oliver RÖPKE